

Міністерство освіти і науки України

**Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»**

Кафедра української мови та літератури

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ У СТАРШИХ

КЛАСАХ ТА ВИЩІЙ ШКОЛІ

(назва навчальної дисципліни)

підготовки здобувачів ступеня вищої

освіти _____ магістр _____

(назва рівня вищої освіти)

спеціальності 014 Середня освіта (українська мова та література)

(шифр і назва спеціальності)

спеціалізації _____

Слов'янськ – 2016 р.

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО КАФЕДРОЮ української мови та літератури

УКЛАДАЧІ ПРОГРАМИ:

Падалка Р. М. к. філол. н., доцент кафедри української мови та літератури

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Колган О. В., к. філол. н., доцент кафедри української мови та літератури

Маторіна Н.М., к. філол. н., доцент кафедри германської та слов'янської філології

Рекомендовано до впровадження
науково-методичною радою
Державного вищого навчального закладу
«Донбаський державний педагогічний університет»

« 17 » _____ лютого _____ 2016 р.
протокол № 2

Проректор з науково-педагогічної
роботи _____

С. О. Чайченко

ВСТУП

Навчальна програма вивчення дисципліни «Методика викладання української мови в старших класах та вищій школі» складена відповідно до освітньої програми та навчального плану підготовки здобувачів ступеня вищої освіти магістр за спеціальністю «014 Середня освіта (українська мова та література)».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є методи та прийоми викладання української мови для старшокурсників у вишах

Міждисциплінарні зв'язки: українська мова, педагогіка, психологія

Програма навчальної дисципліни містить такі змістові модулі:

1. Актуальні проблеми сучасної «Методика викладання української мови в старших класах та вищій школі»
2. Методика вивчення основних питань курсу мови в старших класах та вищій школі.

1. Мета й завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Методика викладання української мови в старших класах та вищій школі» є забезпечення майбутнього філолога знаннями про шляхи, форми, методи, принципи розвитку мовлення старшокласників та здобувачів, активізація їхньої мовленнєвої діяльності, удосконалення комунікативних умінь і навичок.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Методика викладання української мови в старших класах та вищій школі» є подання відомостей про науковий апарат методичної науки, найбільш поширені

класифікації принципів, методів, прийомів, засобів навчання тощо, ознайомлення із загальними методичними закономірностями подання матеріалу з різних розділів мовознавства, специфікою роботи з розвитку мовлення старшокласників та здобувачів, особливостями проведення класної, аудиторної та виховної роботи, системою організації позааудиторної та позакласної роботи з мови.

1.3. За результатами вивчення дисципліни у здобувачів повинні бути сформовані такі компетентності:

загальні:

– базові уявлення про лінгвістичні методи дослідження, розуміння загальнонаукових термінів та понять;

– володіння методами дослідження та аналізу лінгвістичних понять та закономірностей;

– знання системи української мови та закономірностей її функціонування;

– здатність реалізувати отримані знання в професійній діяльності на практиці;

– здатність використовувати теоретичні знання лінгвістичних дисциплін для вирішення практичних завдань;

– сенситивність до можливостей адаптації матеріалу відповідно до умов загальноосвітніх навчальних закладів;

– уміння застосовувати різні методичні ситуації в залежності від навчального контексту.

спеціальні:

– здатність використовувати професійно профільовані знання в галузі філології;

– здатність використовувати професійно профільовані знання й практичні навички в галузі філології та методики викладання української мови;

- здатність використовувати теоретичні знання й практичні навички для оволодіння основами теоретичних філологічних дисциплін;
- здатність використовувати знання, уміння й навички в галузі філологічних наук;
- здатність поєднувати практичну і професійно-педагогічну цілі з реалізацією виховної загальноосвітньої та розвиваючої функції;
- здатність та готовність реалізувати одержану підготовку в своїй майбутній діяльності;
- здатність володіти навичками роботи з комп'ютером на рівні користувача, використовувати інформаційні технології для рішення експериментальних і практичних завдань у галузі професійної діяльності.

На вивчення навчальної дисципліни відведено 150 годин / 5 кредитів ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Актуальні проблеми сучасної методики в рамках Концепції освіти України.
Методи і прийоми навчання української мови у старших класах та вищій школі.

Види тренувальних завдань із мови.

Змістовий модуль 2

Методика опрацювання знань із фонетики, графіки, орфоєпії, орфографії.

Методика опрацювання лексики, лексикографії та фразеології

Методика опрацювання розділів будови слова й словотвору

Методика опрацювання розділу морфології

Подання відомостей із синтаксису й пунктуації.

Позааудиторна робота у вишах та позакласна робота в ЗОШ

3. Рекомендована література

1. Авраменко О.М., Блажко М.В. Українська мова та література. Довідник. Завдання в тестовій формі. I частина. / Авраменко О.М., Блажко М.В.. – Київ: Грамота, 2010. – 496 с.
2. Виховна робота зі студентською молоддю : Навчальний посібник / Ред. Т.Ю. Осипової. - Одеса : Фенікс, 2006. - 288 с.
3. Голуб Н. Б. Самостійна робота студентів з риторики : навчально-методичний посібник / Н. Б. Голуб. – Черкаси : Брама-Україна, 2008. – 232 с.
4. Державний стандарт базової і повної середньої освіти // Дивослово. – 2004. – №3. – С. 76-81.
5. Формування індивідуальності майбутніх вчителів-словесників у професійній підготовці : монографія / О. О. Заболотська. – Херсон : Айлант, 2006. – 244 с.
6. Програми курсів за вибором і факультативів з української мови. 8-11 класи / За заг. ред. К.В.Таранік-Ткачук. – К. : Грамота, 2011. – 272с.
7. Інноваційні технології навчання методики української мови у вищих навчальних та середніх освітніх закладах. ... курс / За заг. редакцією О.І. Потапенка. – К.: Міленіум, 2006. – 142 с.
8. Інтеграційний курс соціально-педагогічної теорії і практики / За ред. І.М. Богданової. – Одеса: Пальміра, 2005. – 538 с.
9. Самостійно-дослідницька діяльність майбутніх учителів іноземних мов: теорія і практика : Моногр. / М. О. Князьян; Ізмаїл. держ. гуманіт. ун-т. - Ізмаїл :Сміл, 2006. - 242 с.
10. Любашенко О. В. Лінгводидактичні стратегії: проектування процесу навчання української мови у вищій школі: Монографія.– Ніжин: Аспект-Поліграф, 2007.... вищої освіти, 2003.– Вип.30. – С.195 – 202.

11. Методика навчання української мови в середніх освітніх закладах / М. І. ... П. Бакум, та ін.; за ред. М.І. Пентилюк. – К.: Ленвіт, 2005. – 400 с.

12. Методика навчання української мови в вищих навчальних закладах та ... М. І. Навальна] ; за заг. ред. О. І. Потапенка. – К.: Міленіум, 2006, - 332 с.

13. Огієнко Іван. Наука про рідномовні обов'язки / Іван огієнко. – К.: Обереги, 1994. – 72 с.

14. Пехота О. М. Особистісно орієнтоване навчання: підготовка вчителя : монографія / О. М. Пехота, А. М. Старєва. – Миколаїв : Вид-во. «Іліон», 2005. – 272 с.

15. Пентилюк М.І. Професійна підготовка студентів-філологів. Засвоєння лінгводидактичної термінології // Дивослово. – 2005. – №11. – С. 21-24.

16. Пентилюк М.І. Державний стандарт мовної освіти у світі сучасної методики української мови // Українська філологія:теоретичні та методичні аспекти вивчення: Зб.праць науково-практичних читань до 80-річчя Г.Р. Передрій. – Черкаси: Брама-Україна, 2005. – С.41-47.

17. Пентилюк М.І., Горошкіна О., Нікітіна А. Концептуальні засади комунікативної методики навчання української мови // Українська мова і література в школі. – 2006. – №1. – С. 15-20.

18. Пентилюк М.І., Горошкіна О., Нікітіна А. Концепція профільного навчання мови // Вивчаємо українську мову. – 2009. – №1. – С. 19-24.

19. Пентилюк М.І., Окуневич Т.Г. Методика української мови в таблицях і схемах / М.І.Пентилюк, Т.Г.Окуневич. – К.: Ленвіт,2006. – 120с.

20. Пентилюк М. І. Сучасний урок української мови / М. І. Пентилюк, Т. Г.Окуневич. – Харків: Основа, 2007. – 170 с.

21. Семенов О.М. Система професійної підготовки майбутніх учителів української мови і літератури / О. М. Семенов. – Суми: ВВП „Мрія-1” ТОВ, 2005. – 404 с.

22. Семенов, О. Українська культуромовна особистість учителя: (шляхи її ...культуру мовлення? / Г. Семеренко // Освіта. – 2007. – 13–20 червня. – С. 4.

23. Українська література: Хрестоматія для підготовки до зовнішньогонезалежного оцінювання / [упорядк. Авраменка О. М.]. – К.: Грамота, 2010. –464 с.

Додаткова

1. Симоненко Т.В. Теорія і практика формування професійної мовнокомунікативної компетенції студентів філологічних факультетів: Монографія. – Черкаси: .... 2006.-№ 6.–С. 38-41.

2. <http://vesna.sammit.kiev.ua>

3. ingresua.tripod.com/domivka.htm

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання: екзамен

5. Засоби діагностики успішності навчання

– Усні відповіді.

– Контрольно-тестові завдання.